Europaparlamentet
2024-2029

Utskottet för utrikesfrågor

2026/2005(INI)

25.6.2026

FÖRSLAG TILL BETÄNKANDE

om utformning av EU:s yttre åtgärder för att bemöta de utmaningar på människorättsområdet som artificiell intelligens innebär
(2026/2005(INI))

Utskottet för utrikesfrågor

Föredragande: Nacho Sánchez Amor

INNEHÅLL

Sida

FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS RESOLUTION 3

FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS RESOLUTION

om utformning av EU:s yttre åtgärder för att bemöta de utmaningar på människorättsområdet som artificiell intelligens innebär

(2026/2005(INI))

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

– med beaktande av Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna,

– med beaktande av konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna,

– med beaktande av artiklarna 2, 3, 8, 21, 23 och 36 i fördraget om Europeiska unionen,

– med beaktande av artiklarna 17 och 207 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt,

– med beaktande av EU:s handlingsplan för mänskliga rättigheter och demokrati 2020–2027, som rådet antog den 17 november 2020, och halvtidsöversynen, som antogs den 9 juni 2023,

– med beaktande av EU:s riktlinjer om mänskliga rättigheter,

– med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1689 av den 13 juni 2024 om harmoniserade regler för artificiell intelligens och om ändring av förordningarna (EG) nr 300/2008, (EU) nr 167/2013, (EU) nr 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 och (EU) 2019/2144 samt direktiven 2014/90/EU, (EU) 2016/797 och (EU) 2020/1828 (förordning om artificiell intelligens)[1],

– med beaktande av den europeiska förklaringen om digitala rättigheter och principer för det digitala decenniet av den 23 januari 2023[2],

– med beaktande av den internationella digitala strategin för Europeiska unionen (JOIN(2025)0140),

– med beaktande av Europarådets ramkonvention om artificiell intelligens och mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer,

– med beaktande av den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna och FN:s andra relevanta människorättsliga konventioner och instrument,

– med beaktande av den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter av den 16 december 1966 och den internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter av den 16 december 1966,

[1] EUT L, 2024/1689, 12.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj.
[2] EUT C 23, 23.1.2023, s. 1.

– med beaktande av FN:s konvention om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor av den 18 december 1979,

– med beaktande av FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning av den 12 december 2006 och dess fakultativa protokoll, som antogs den 13 december 2006,

– med beaktande av FN:s deklaration om urfolks rättigheter, som antogs av FN:s generalförsamling den 13 september 2007,

– med beaktande av FN:s förklaring om avskaffande av alla former av intolerans och diskriminering på grund av religion och trosuppfattning av den 25 november 1981,

– med beaktande av FN:s förklaring om rättigheter för personer som tillhör nationella eller etniska, religiösa och språkliga minoriteter av den 18 december 1992,

– med beaktande av FN:s konvention om barnets rättigheter av den 20 november 1989 och dess tre fakultativa protokoll,

– med beaktande av FN:s Global Compact-initiativ,

– med beaktande av framtidspakten och den globala digitala pakten, som antogs vid framtidstoppmötet i september 2024,

– med beaktande av FN:s generalförsamlings resolution 78/265 av den 1 april 2024 om att tillvarata möjligheterna med säkra, trygga och tillförlitliga system för artificiell intelligens för hållbar utveckling,

– med beaktande av FN:s generalförsamlings resolution 79/325 av den 26 augusti 2025 om mandat och villkor för inrättandet av och verksamheten för den oberoende internationella vetenskapliga panelen för artificiell intelligens och den globala dialogen om styrning av artificiell intelligens,

– med beaktande av Unescos rekommendation om etik inom artificiell intelligens, som antogs den 23 november 2021,

– med beaktande av slutrapporten från FN:s rådgivande högnivåorgan för artificiell intelligens, Governing AI for Humanity, från september 2024,

– med beaktande av rekommendationen från OECD:s råd av den 22 maj 2019 om artificiell intelligens,

– med beaktande av Hiroshimaprocessens internationella vägledande principer för organisationer som utvecklar avancerade AI-system och Hiroshimaprocessens internationella uppförandekod för organisationer som utvecklar avancerade AI-system samt G7-ledarnas uttalande om artificiell intelligens för välstånd av den 17 juni 2025,

– med beaktande av G20:s principer och riktlinjer för artificiell intelligens,

– med beaktande av Bletchley-förklaringen, som antogs av de länder som deltog i toppmötet om AI-säkerhet den 1–2 november 2023,

– med beaktande av den ministerförklaring som antogs den 4 december 2024 vid toppmötet för det globala partnerskapet för artificiell intelligens,

– med beaktande av artikel 55 i arbetsordningen,

– med beaktande av betänkandet från utskottet för utrikesfrågor (A10-0000/2026), och av följande skäl:

A. Artificiell intelligens (AI) är ett globalt fenomen som i snabb takt införs i samhällena. Det öppnar upp för helt nya möjligheter till välstånd, innovation och framsteg, inklusive potentialen att stärka skyddet och främjandet av mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatlighet på en rad olika områden.

B. AI-system måste i grunden vara förenliga med de mänskliga rättigheterna. Om AI-system utformas med ont uppsåt, missbrukas för repressiva ändamål eller används utan tillräckliga skyddsåtgärder kan de möjliggöra eller underlätta kränkningar av de mänskliga rättigheterna och undergräva människans värdighet, de mänskliga rättigheterna, demokratin och rättsstaten.

C. De risker och utmaningar för de grundläggande rättigheterna och friheterna som AI-system medför inbegriper, men är inte begränsade till, risker för människans värdighet, dataskydd, barnets rättigheter, rätten till arbete, migranters rättigheter, miljörättigheter, demokratin och rättsstaten samt risker i form av algoritmisk diskriminering, massövervakning och undertryckande av oliktänkande, könsrelaterat våld, ökat transnationellt förtryck och kränkningar av de mänskliga rättigheterna genom införande av AI-system i automatiserade vapensystem i samband med konflikter och i utrustning med dubbla användningsområden.

D. AI innebär också betydande möjligheter att främja mänskliga rättigheter globalt, bland annat genom att övervaka kränkningar av de mänskliga rättigheterna, underlätta tillgången till rättslig prövning och till information inom hälso- och sjukvård och utbildning, upptäcka desinformation och hatpropaganda, förbättra tillhandahållandet av humanitärt bistånd och katastrofbistånd, stärka insynen i styrningen och det demokratiska deltagandet, bidra till FN:s mål för hållbar utveckling och mildra klimatförändringarnas negativa effekter.

E. AI-teknikens snabba utveckling håller på att omforma världsordningen i grunden. EU måste se till att dess yttre åtgärder inom AI vägleds av en sammanhängande strategisk vision som är förankrad i de grundläggande värdena demokrati, rättsstaten och respekt för de grundläggande rättigheterna.

F. EU förespråkar en alternativ, tillförlitlig modell för utformning, utveckling och styrning av AI där man kombinerar öppenhet, transparens och skydd av grundläggande rättigheter med resiliens och innovation, skyddar sina medborgare och erbjuder företag lika villkor.

G. Att stärka AI-partnerskapen med länder utanför EU, särskilt kandidatländer, länder i EU:s grannskap och länder i det globala Syd, bör vara en prioritering för EU:s yttre åtgärder.

Allmänna kommentarer

1. Europaparlamentet betonar att de mänskliga rättigheterna, särskilt människans värdighet, jämlikhet och icke-diskriminering, måste fortsätta att stå i centrum för AI. Parlamentet påpekar att rättsliga skyldigheter i fråga om mänskliga rättigheter gäller under alla omständigheter och att AI-system måste erbjuda transparens och tillsyn som en grund för ansvar och ansvarsutkrävande, så att det säkerställs att lättillgängliga rättsmedel finns i alla faser av livscykeln för AI.

2. Europaparlamentet understryker att stater enligt internationell rätt är skyldiga att avstå från och ta itu med alla obefogade ingrepp i de mänskliga rättigheterna och att säkerställa att dessa rättigheter faktiskt förverkligas och skyddas. Parlamentet betonar att denna skyldighet är särskilt viktig i samband med styrningen av AI-system.

Riskerna med AI för de mänskliga rättigheterna

3. Europaparlamentet betonar att data är en central del av AI-tekniken och att skyddet av dataintegriteten är avgörande för skyddet av de digitala mänskliga rättigheterna.

4. Europaparlamentet framhåller risken för att AI förvärrar den befintliga sociala ojämlikheten, särskilt för redan marginaliserade grupper, eftersom systemen kan bygga på algoritmer och/eller data som reproducerar, vidmakthåller och förvärrar diskriminerande snedvridningar.

5. Europaparlamentet är djupt oroat över att AI har gjort det möjligt att göra övervakningen mer sofistikerad, genomgripande och utbredd, vilket har möjliggjort övervakning av hela grupper och samhällen och utgör ett allvarligt hot mot demokratin och de mänskliga rättigheterna.

6. Europaparlamentet varnar för att AI-stödd övervakning, även när den inledningsvis används för legitima ändamål såsom brottsbekämpning och säkerhet, lätt kan ställas om till att undertrycka oliktänkande och ge sig på människorättsförsvarare.

7. Europaparlamentet fördömer användningen av AI till fortsatt könsrelaterat våld och undergrävande av könsrelaterade rättigheter, såsom i Grok-fallet, som har visat hur AI-drivna verktyg kan användas för att skapa och sprida sexualiserat innehåll utan samtycke, inbegripet deepfakes och andra former av bild- och videomanipulering.

8. Europaparlamentet är djupt oroat över den potentiella skada som AI kan orsaka barn och ungdomar.

9. Europaparlamentet noterar AI-systemens inverkan på omformningen av sysselsättningen, arbetsmarknaderna och produktiviteten globalt sett. Parlamentet betonar att AI-systemens effekter kommer att vara djupgående och långvariga. Parlamentet varnar för att införandet av AI-system inte kan användas för att motivera att arbetstagares rättigheter, värdighet och välbefinnande undergrävs, att arbetstagare sägs upp eller att kompetensbristen och kompetensförlusten ökar.

10. Europaparlamentet noterar ett ökande beroende av AI-driven teknik i samband med övervakningen av gränser och migrationsrutter, även längs EU:s yttre gränser.

11. Europaparlamentet är djupt bekymrat över AI-systemens allvarliga miljörelaterade och sociala konsekvenser.

12. Europaparlamentet är djupt oroat över den ökande risken för att AI används för att utöva transnationellt förtryck.

13. Europaparlamentet framhåller företagens avgörande roll när det gäller att säkerställa att de mänskliga rättigheterna respekteras vid utvecklingen och införandet av AI och användningen av data.

14. Europaparlamentet insisterar på att stater är skyldiga att effektivt främja och skydda de mänskliga rättigheterna mot kränkningar från tredje parts, inbegripet företagens, sida.

15. Europaparlamentet uppmanar EU-institutionerna och medlemsstaterna att leda insatserna i relevanta internationella forum och bland internationella partner vad gäller att utveckla AI-specifik vägledning om företagens ansvar för mänskliga rättigheter.

16. Europaparlamentet uttrycker oro över att bevisen för att AI-system används i krigföring blir allt fler.

17. Europaparlamentet understryker vikten av att strikta människorättsnormer tillämpas på produkter och teknik med dubbla användningsområden som drivs av AI.

Riskerna med AI för demokratin och rättsstaten

18. Europaparlamentet noterar att AI-system har direkt inverkan på valprocesser och demokratiska processer.

19. Europaparlamentet betonar att de högsta standarderna för transparens, förklarbarhet, ansvarsskyldighet och oberoende utvärdering måste uppfyllas vid införandet av AI-system i valprocesser.

20. Europaparlamentet noterar med oro att användningen av AI på skadliga sätt ökar kapaciteten för utländsk informationsmanipulering och inblandning, inbegripet potentialen att undergräva institutionernas och processernas integritet, oberoende och effektivitet, samt potentialen att påverka informationskvaliteten.

21. Europaparlamentet understryker att pressfriheten är väsentlig del av demokratin. Parlamentet uttrycker oro över de risker för mediernas mångfald, pluralism, inkludering, tillförlitlighet och ansvarsskyldighet som koncentrationen av makt i händerna på AI-leverantörer innebär.

Ansvarsskyldighet för AI

22. Europaparlamentet konstaterar att ansvarsskyldighet för AI-relaterade kränkningar av de mänskliga rättigheterna uppstår vid den punkt i kedjan där systemet utnyttjas eller används för att begå kränkningen, såvida inte systemet redan från början utformades med ont uppsåt. Parlamentet betonar att detta synsätt inte befriar utvecklarna från deras ansvar.

23. Europaparlamentet kräver att AI-system ska vara förenliga med rätten till ett effektivt rättsmedel för dem som utsatts för kränkningar av de mänskliga rättigheterna.

Rekommendationer beträffande EU:s strategi för yttre åtgärder på AI-området

24. Europaparlamentet betonar att EU måste vara en ledande aktör när det gäller att främja tillförlitlig AI globalt, forma det globala AI-landskapet och främja en människorättsbaserad strategi för utveckling och införande av AI. Parlamentet vill att det snarast utformas en helhetsstrategi för EU:s yttre åtgärder på AI-området så att detta mål kan uppnås.

25. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att arbeta för att fastställa globala miniminormer för skydd mot allvarliga risker i samband med AI.

26. Europaparlamentet menar att AI erbjuder en verklig möjlighet att tillsammans med länder utanför EU ta itu med särskilda utmaningar avseende mänskliga rättigheter, såsom barns rättigheter, kvinnors rättigheter och jämställdhet, arbetstagares rättigheter och miljörättigheter.

27. Europaparlamentet uppmanar EU och dess medlemsstater att stödja inrättandet av mekanismer för deltagandebaserad styrning syftande till att utforma politiska åtgärder och ramar för AI-styrning på internationell nivå.

28. Europaparlamentet framhåller behovet att stärka EU:s AI-byrå och Europeiska utrikestjänsten genom att tillhandahålla tillräckliga ekonomiska och mänskliga resurser.

29. Europaparlamentet vill att man fullt ut ska utnyttja alla instrument som står till EU:s förfogande för att ta sig an AI:s inverkan på de mänskliga rättigheterna, bland annat genom att stärka rollen för EU:s särskilda representant för mänskliga rättigheter.

30. Europaparlamentet betonar att det måste föras ytterligare diskussioner om de bästa sätten att införa frågan om AI i befintliga EU-förordningar för att säkerställa att EU:s interna politik och regler beträffande AI stärker respekten för de mänskliga rättigheterna utanför EU.

31. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och utrikestjänsten att införliva en AI-dimension i EU:s demokratifrämjande åtgärder och valövervakning.

32. Europaparlamentet framhäver det akuta behovet att utveckla ett starkt och resilient AI-ekosystem i EU som minskar strategiska beroenden och stärker EU:s strategiska oberoende.

33. Europaparlamentet påminner om EU:s engagemang för en regelbaserad världsordning. Parlamentet uppmanar EU och dess medlemsstater att samordna sina ståndpunkter i multilaterala forum och bygga partnerskap med likasinnade partner för att främja och föra fram en gemensam vision om tillförlitlig AI.

34. Europaparlamentet uppmanar EU och dess medlemsstater att stödja och stärka FN-systemet i dess insatser för att främja tillförlitlig AI.

35. Europaparlamentet uppmanar EU och dess medlemsstater att fortsätta samarbeta med Europarådet för att utveckla internationella standarder för tillförlitlig AI.

36. Europaparlamentet betonar att EU måste stödja en ökad tillgång till AI-system med öppen källkod och interoperabla tekniska standarder, särskilt med kandidatländer, länder i EU:s grannskap och länder i det globala Syd.

37. Europaparlamentet uppmanar EU att göra utveckling och användning av tillförlitlig AI med respekt för rättigheter till ett villkor för sitt ekonomiska stöd för utveckling och införande av AI i länder utanför EU, bland annat inom ramen för det kommande Europa i världen-instrumentet och Global Gateway. Parlamentet betonar att EU endast bör finansiera AI-modeller där människorättsnormer upprätthålls.

38. Europaparlamentet framhåller vikten av AI-system som används inom företag, eftersom de kan hjälpa företag att efterleva central EU-lagstiftning, såsom direktivet om tillbörlig aktsamhet för företag i fråga om hållbarhet[3] och direktivet om företagens hållbarhetsrapportering[4], samt lagstiftning mot tvångsarbete, så att det säkerställs att AI-leveranskedjorna är ansvarsfulla och hållbara och respekterar de mänskliga rättigheterna och miljön.

39. Europaparlamentet betonar att ett tillförlitligt AI-ekosystem är en viktig drivkraft för konkurrenskraft. Parlamentet understryker att investeringar i AI-system som respekterar grundläggande mänskliga rättigheter är avgörande för att bygga upp förtroendet hos konsumenter och internationella partner, främja långsiktig innovation och skapa en hållbar konkurrensfördel på den globala marknaden.

40. Europaparlamentet betonar att det är av yttersta vikt att AI-kunnighet stöds.

Rekommendationer beträffande vapen

41. Europaparlamentet stöder FN:s insatser för ett rättsligt bindande avtal för att globalt reglera och förbjuda dödliga autonoma vapensystem. Parlamentet uppmanar EU och dess medlemsstater att stödja sådana mål.

42. Europaparlamentet fördömer de potentiella kränkningar av de mänskliga rättigheterna som begås i väpnade konflikter med hjälp av autonoma AI-system. Parlamentet uppmanar EU att öka sitt stöd till Internationella domstolen och Internationella brottmålsdomstolen när det gäller att utreda och lagföra allvarliga kränkningar av de mänskliga rättigheterna som begåtts med hjälp av AI.

Rekommendationer beträffande AI-stödd massövervakning

43. Europaparlamentet efterlyser ett förbud mot export av AI-stödda massövervakningssystem från EU till länder där det finns en allvarlig risk för att dessa system används för att kränka de mänskliga rättigheterna.

Rekommendationer beträffande varor med dubbla användningsområden

44. Europaparlamentet vill att principerna i AI-förordningen ska införlivas i förordningen om produkter med dubbla användningsområden[5], vilket bör leda till ett förbud mot

---

[3] Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1760 av den 13 juni 2024 om tillbörlig aktsamhet för företag i fråga om hållbarhet och om ändring av direktiv (EU) 2019/1937 och förordning (EU) 2023/2859 (EUT L, 2024/1760, 5.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1760/oj).

[4] Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2022/2464 av den 14 december 2022 om ändring av förordning (EU) nr 537/2014, direktiv 2004/109/EG, direktiv 2006/43/EG och direktiv 2013/34/EU vad gäller företagens hållbarhetsrapportering (EUT L 322, 16.12.2022, s. 15, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2464/oj).

[5] Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/821 av den 20 maj 2021 om upprättande av en unionsordning för kontroll av export, förmedling, transitering och överföring av samt tekniskt bistånd för

export av AI-system som är förbjudna enligt AI-förordningen och innebära att medlemsstaterna åläggs att säkerställa att alla AI-system med hög risk och dubbla användningsområden som är avsedda för export uppfyller kraven i AI-förordningen som ett villkor för exportgodkännande.

Rekommendationer beträffande handel

45. Europaparlamentet vill att tillämpningsområdet för AI-förordningen utvidgas till att omfatta export av AI-system utanför EU för de två huvudsakliga riskkategorier som förtecknas i AI-förordningen.

46. Europaparlamentet begär att bestämmelserna om AI i EU:s handelsavtal ska främja tillförlitlig AI med öppen källkod. Parlamentet uppmanar kommissionen att inkludera främjandet av tillförlitliga AI-system i Global Gateway-initiativen.

Rekommendationer beträffande AI:s möjligheter att främja mänskliga rättigheter

47. Europaparlamentet framhåller AI-systemens potential att främja och stärka de mänskliga rättigheterna och ta itu med stora utmaningar på global nivå. Parlamentet välkomnar FN:s och Europarådets insatser för att främja denna användning av AI genom internationell styrning.

48. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och utrikestjänsten att stödja tillämpningen av tillförlitliga AI-system när det gäller att övervaka kränkningar av de mänskliga rättigheterna och stödja tillgången till rättslig prövning, och även på områdena utbildning, hälso- och sjukvård, klimatförändringar och energi, samt för att främja FN:s mål för hållbar utveckling mer allmänt.

°

° °

49. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till rådet, kommissionen och medlemsstaterna.

produkter med dubbla användningsområden (EUT L 206, 11.6.2021, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/821/oj).